

BỒI DƯỠNG NĂNG LỰC CHỈ HUY CỦA SĨ QUAN PHÒNG KHÔNG CẤP PHÂN ĐỘI THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG ĐIỀU KIỆN TÁC CHIẾN MỚI

LÊ PHI HÙNG (*)

Tóm tắt: Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, Người cho rằng cán bộ có vai trò đặc biệt quan trọng, là “cái gốc” của mọi công việc. Thấm nhuần sâu sắc tư tưởng của Người và quán triệt quan điểm của Đảng ta về xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội, trong điều kiện tác chiến mới với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học quân sự, làm thay đổi cả về nghệ thuật, phương thức, phương châm, cách đánh, Quân chủng Phòng không - Không quân đã có những chủ trương, giải pháp khoa học, phù hợp nhằm bồi dưỡng, rèn luyện năng lực, nâng cao chất lượng đội ngũ sĩ quan phòng không cấp phân đội đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ vững chắc bầu trời Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong mọi tình huống.

Từ khóa: Bồi dưỡng; năng lực; sĩ quan cấp phân đội; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Abstract: President Ho Chi Minh always attached great importance to the training and development of cadres, considering them to play a particularly crucial role as “the root” of all work. Deeply imbued with his thought and thoroughly implementing the Party’s viewpoints on building a contingent of military cadres, in the context of new operational conditions marked by the rapid development of military science, which has transformed military art, methods, principles, and modes of combat, the Air Defense-Air Force Service has adopted scientific and appropriate guidelines and solutions to foster and train command capacity, thereby improving the quality of air defense officers at the unit level. These efforts aim to meet the requirements and tasks of firmly safeguarding the skies of the Socialist Republic of Viet Nam under all circumstances.

Keywords: Capacity building; command capacity; unit-level officers; Ho Chi Minh’s thought.

Ngày nhận bài: 05/11/2025 Ngày biên tập: 05/01/2026 Ngày duyệt đăng: 19/01/2026

Khi nói tới vai trò của cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Cán bộ là cái gốc của mọi công việc”⁽¹⁾, và “công việc thành công hoặc thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”⁽²⁾. Vì vậy, để gánh vác trọng trách mà Đảng và Nhân dân giao phó, Người yêu cầu phải đặc biệt chú trọng công tác giáo dục, rèn luyện, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ về “đức” và “tài”. Nếu như “đức” là gốc, là nền tảng của cán bộ thì “tài” là sự biểu hiện bên ngoài của đạo đức,

thể hiện tư duy, nhận thức, năng lực hoạt động thực tiễn của cán bộ. Xã hội ngày càng phát triển thì tiêu chí về “tài” hay năng lực của cán bộ càng cần phải chú trọng. Hiện nay, trước yêu cầu của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc không chỉ là sẵn sàng đánh thắng mọi kiểu loại chiến tranh xâm lược của kẻ thù từ bên ngoài mà còn phải làm thất bại chiến lược “Diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ, đánh thắng cả “giặc nội xâm” cùng những nguy cơ “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” từ bên trong. Trong khi đó, với sự phát triển của vũ khí công nghệ cao, việc tác chiến hiện nay lấy tiến công đường không

(*) *ThS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng*

là phương thức chủ yếu tiến hành chiến tranh, không gian tiến công mở rộng, đa chiều, thời gian liên tục, bất kể ngày đêm.

Trong những năm qua, Quân chủng Phòng không - Không quân tiếp tục chấn chỉnh về tổ chức, biên chế và được đầu tư, cải tiến vũ khí, trang bị kỹ thuật mới, hiện đại. Thực tiễn trên đòi hỏi năng lực của đội ngũ sĩ quan phòng không cấp phân đội phải được nâng cao năng lực để tương ứng với nhiệm vụ, từ đó góp phần xây dựng Quân chủng “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại”, có sức mạnh, khả năng sẵn sàng chiến đấu cao, thực hiện thắng lợi mục tiêu quản lý và bảo vệ vững chắc bầu trời Tổ quốc.

1. Những nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về năng lực cán bộ, đảng viên

Một là, khả năng nắm bắt, quán triệt sâu sắc và thực hiện tốt quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, cán bộ, đảng viên chỉ có đạo đức trong sáng cùng lòng nhiệt tình hăng hái sẵn sàng hy sinh thì chưa đủ, mà còn phải có năng lực, trí tuệ, nhận thức và vận dụng đúng đắn những quy luật của tự nhiên và xã hội vào hoạt động thực tiễn. Người chỉ rõ: “Cổ nhiên việc hay hay dở, một phần do cán bộ đủ năng lực hay không”⁽³⁾.

Cán bộ, đảng viên chính là cầu nối, là người đem chủ trương, chính sách của Đảng, của Chính phủ đến với Nhân dân, nên đòi hỏi cán bộ phải có năng lực nắm bắt, quán triệt sâu sắc và thực hiện tốt quan điểm, đường lối của Đảng. Người chỉ rõ: “Cán bộ là cái dây chuyền của bộ máy. Nếu dây chuyền không tốt, không chạy thì động cơ dù tốt, dù chạy toàn bộ máy cũng tê liệt. Cán bộ là những người đem chính sách của Chính phủ, của Đoàn thể thi hành trong nhân dân, nếu cán bộ dở thì chính sách hay cũng không thể thực hiện được”⁽⁴⁾.

Hai là, có trình độ và năng lực chuyên môn để hoàn thành nhiệm vụ một cách tốt nhất, có hiệu quả nhất. Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến việc đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ lý luận, chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ, bởi xã hội ngày càng phát triển, con người muốn làm chủ xã hội thì phải

làm chủ bản thân, làm chủ trình độ, năng lực của mình. Người cho rằng: “Tình hình thế giới và trong nước luôn luôn biến đổi, công việc của chúng ta nhiều và mới, kỹ thuật của thế giới ngày càng tiến bộ, nhưng sự hiểu biết của chúng ta có hạn. Muốn tiến bộ kịp sự biến đổi vô cùng tận, thì chúng ta phải nghiên cứu, học tập. Nghiên cứu, học tập lý luận và kỹ thuật”⁽⁵⁾.

Cùng với việc nâng cao trình độ lý luận chính trị, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến nâng cao trình độ học vấn, khoa học - kỹ thuật cho đội ngũ cán bộ, coi đây là điều kiện quan trọng để cán bộ xây dựng và phát triển đất nước, vì trình độ văn hóa, khoa học - kỹ thuật tác động trực tiếp đến năng suất, hiệu quả lao động của mỗi người. Người chỉ rõ: “So với trước, công việc bây giờ khó khăn hơn, to lớn hơn, phức tạp hơn. Bây giờ, Đảng ta phải làm nhiều chuyện: xây dựng nhà máy, xây dựng hợp tác xã; làm sao cho người nông dân, người công nhân ăn no, mặc ấm; làm sao cho nước càng ngày càng mạnh, dân càng ngày càng giàu”⁽⁶⁾. Muốn làm được những điều đó, mỗi người cách mạng phải ra sức học tập để nâng cao trình độ học vấn, kỹ thuật và nghề nghiệp.

Ba là, có năng lực tổ chức hoạt động thực tiễn. Cán bộ cách mạng ngoài việc có trình độ và năng lực chuyên môn, còn cần phải có năng lực tổ chức hoạt động thực tiễn. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, phải làm cho cán bộ cách mạng được rèn luyện trong thực tiễn đời sống, phải gắn lý luận với thực tiễn, cán bộ cách mạng vừa phải có năng lực lý luận, khoa học, chuyên môn, vừa đòi hỏi có khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn đem lại hiệu quả cao. Người cho rằng: “Lý luận phải đem ra thực hành. Thực hành phải nhằm theo lý luận. Lý luận cũng như cái tên (hoặc viên đạn). Thực hành cũng như cái đích để bắn. Có tên mà không bắn, hoặc bắn lung tung, cũng như không có tên”⁽⁷⁾.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, năng lực hoạt động thực tiễn là nhân tố quan trọng trong nhân cách cán bộ cách mạng, cũng là thước đo chủ yếu để nhận xét, đánh giá cán bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, cán bộ có năng lực hoạt động thực tiễn là người bất luận làm việc

gì cũng phải điều tra rõ ràng cẩn thận, phải làm đến nơi, đến chốn, phải bám sát thực tiễn, hiểu rõ tình hình, xem xét cân nhắc kỹ hoàn cảnh cụ thể để có quyết định đúng trong xử trí, nhằm đạt kết quả tốt nhất. Có như vậy, cán bộ mới có thể hoàn thành nhiệm vụ của mình và giúp cho Đảng, Chính phủ đề ra các chính sách đúng.

2. Tác động của điều kiện tác chiến mới đối với Bộ đội Phòng không - Không quân

Quá trình phát triển của nghệ thuật quân sự cho thấy sự thay đổi liên tục của các phương pháp tiến hành chiến tranh, chiến dịch và chiến đấu để tìm ra cách sử dụng lực lượng và phương tiện hợp lý hơn. Thực tiễn cho thấy các cuộc chiến tranh gần đây có những đặc điểm nổi bật sau đây:

Thứ nhất, các chiến dịch tiến công đường không đang được tiến hành một cách phổ biến để mở màn cho các cuộc chiến trên bộ, các loại vũ khí công nghệ với độ chính xác cao, sức hủy diệt lớn được sử dụng phổ biến, nhằm tiêu diệt các mục tiêu then chốt của cơ sở hạ tầng và cơ quan chỉ huy của quân đội, chiến ưu thế trên không và giảm tối đa khả năng đánh trả của đối phương, với phương thức tác chiến là đánh chính xác từ xa, không chiến tuyến, không trực tiếp tiếp xúc (phi tiếp xúc), không cân xứng (phi đối xứng).

Thứ hai, không gian chiến tranh mở rộng, liên quan tới nhiều vùng, khu vực, với tính biến động nhanh, bất ngờ. Không gian chiến tranh ngày nay không chỉ bao hàm trên không - trên bộ - trên biển - từ vũ trụ, mà còn có cả “không gian vô hình”. Chiến trường của chiến tranh kiểu mới là không có giới tuyến và ngày càng “trong suốt”. Với sự trợ giúp của khoa học - công nghệ tình hình chiến trường được kiểm soát liên tục, mọi sự thay đổi trong bố trí lực lượng, di chuyển mục tiêu đều được thể hiện rõ.

Thứ ba, kết hợp nhiều hình thức, thủ đoạn chiến tranh, cùng với các đòn tiến công quân sự trong chiến tranh, đối phương còn sử dụng các thủ đoạn chiến tranh tâm lý, kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, ngoại giao, với mục đích làm suy yếu đối phương từ bên trong, đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho các hoạt động

quân sự, có thể đạt được mục tiêu chiến tranh mà không cần sử dụng vũ lực.

Thứ tư, sự tác động, ảnh hưởng của môi trường tác chiến, đó là ảnh hưởng của các yếu tố kinh tế, chính trị - xã hội, dân cư khu vực tác chiến; ảnh hưởng của địa hình, thời tiết, khí hậu, thủy văn và hệ thống các mục tiêu được bảo vệ.

Những đặc điểm nổi bật của các cuộc chiến tranh gần đây tác động rất lớn đến các hoạt động tác chiến của lực lượng vũ trang nói chung và Bộ đội Phòng không - Không quân nói riêng. Trong điều kiện tác chiến mới, Bộ đội Phòng không - Không quân là lực lượng nòng cốt, đối đầu trực tiếp, đánh trả, ngăn chặn những đợt tiến công, tập kích, đột nhập đường không của địch. Bộ đội Phòng không - Không quân hiện nay được trang bị nhiều vũ khí, khí tài hiện đại, với nhiều tính năng kỹ - chiến thuật mang tính đột phá, với sự phát triển toàn diện của lực lượng phòng không ba thứ quân trên các khu vực tác chiến chiến lược, hoàn toàn có đủ khả năng đánh bại mọi cuộc xâm lược đường không của đối phương.

3. Một số giải pháp bồi dưỡng năng lực chỉ huy của sĩ quan phòng không cấp phân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong điều kiện tác chiến mới

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể, lực lượng về bồi dưỡng năng lực chỉ huy của sĩ quan phòng không cấp phân đội trong điều kiện tác chiến mới.

Trong chiến tranh, cho dù vũ khí, trang bị có hiện đại đến đâu thì con người vẫn là nhân tố quyết định thành, bại của cuộc chiến. Quán triệt quan điểm đó, cấp ủy, chỉ huy các cơ quan, đơn vị cần làm tốt công tác giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể, lực lượng, nhất là đội ngũ sĩ quan phòng không cấp phân đội có nhận thức sâu sắc đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong giai đoạn cách mạng mới, nâng cao nhận thức về đối tượng, đối tác của cách mạng Việt Nam hiện nay; hiểu rõ bản chất, nội dung, đặc điểm, tác động của chiến tranh hiện nay và đối tượng tác chiến của Bộ đội Phòng không - Không quân, xây dựng lòng tin

vào cách đánh, nghệ thuật quân sự Việt Nam và vũ khí, trang bị hiện có, gắn với yêu cầu nhiệm vụ hiện đại hóa Quân chủng Phòng không - Không quân và phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ của từng cơ quan, đơn vị.

Hai là, đổi mới nội dung, chương trình đào tạo, bồi dưỡng năng lực chỉ huy của sĩ quan phòng không cấp phân đội trong điều kiện tác chiến mới.

Đối với các cơ quan, đơn vị, căn cứ tình hình thực tế xây dựng kế hoạch, nội dung đào tạo, bồi dưỡng phù hợp đảm bảo chất lượng, có tính khả thi cao, gắn với quy hoạch bố trí sử dụng cán bộ. Chủ động dự báo về tổ chức lực lượng, dự báo âm mưu thủ đoạn của kẻ thù để thực hiện các dự án mua sắm, cải tiến, hiện đại vũ khí, trang bị kỹ thuật gắn với đào tạo, bồi dưỡng cán bộ. Đào tạo, bồi dưỡng toàn diện nhưng phải ưu tiên đầu tư có trọng tâm, trọng điểm; chú trọng đào tạo cơ bản, đào tạo có chiều sâu, đặc biệt là những ngành nghề đặc thù của Quân chủng Phòng không - Không quân. Đẩy mạnh nghiên cứu ứng dụng các thành tựu khoa học - công nghệ mới của Cách mạng công nghiệp 4.0 vào lĩnh vực quân sự, quốc phòng, xây dựng phương án kế hoạch tác chiến, nghệ thuật quân sự, đảm bảo hoàn thành tốt việc đi tắt, đón đầu trong lĩnh vực khoa học quân sự, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chính trị của Quân chủng Phòng không - Không quân.

Đối với các học viện, nhà trường, trên cơ sở nghiên cứu, quán triệt phương châm “Chất lượng đào tạo của nhà trường là khả năng sẵn sàng chiến đấu của đơn vị” để thực hiện tốt đổi mới quy trình, nội dung, chương trình đào tạo theo hướng “chuẩn hóa, hiện đại hóa”, đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra, bảo đảm tính liên thông, kế thừa, nâng cao năng lực thực hành cho người học và sự đổi mới về vũ khí, trang bị khí tài của Quân chủng Phòng không - Không quân. Bồi dưỡng nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên theo hướng chuẩn hóa, cử giáo viên đi đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ cả ở trong nước và nước ngoài, khuyến khích giảng viên tham gia nghiên cứu khoa học, tăng cường thực tế đơn vị nắm trang bị khí tài, nhất là vũ khí, trang bị

kỹ thuật mới, cải tiến. Tiếp tục đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị phòng học theo hướng hiện đại, chú trọng ứng dụng công nghệ thông tin, kỹ thuật mô phỏng, sử dụng phương pháp giảng dạy tích cực trong đào tạo, bồi dưỡng, đổi mới phương pháp thi, đánh giá kết quả sát với thực tế yêu cầu, nhiệm vụ để học viên đào tạo sĩ quan cấp phân đội ra trường về đơn vị công tác tiếp cận và phát huy tốt kiến thức được trang bị ở trường, đáp ứng với mục tiêu yêu cầu đào tạo của các cấp học, bậc học.

Ba là, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong tự bồi dưỡng năng lực chỉ huy của sĩ quan phòng không cấp phân đội trong điều kiện tác chiến mới.

Tự bồi dưỡng năng lực phụ thuộc rất lớn vào tính tích cực, chủ động, sáng tạo của đội ngũ sĩ quan phòng không cấp phân đội ở Quân chủng Phòng không - Không quân. Quá trình tự bồi dưỡng giúp chủ thể phát huy tính tích cực, tự giác và tính độc lập trong nhận thức, khắc phục tính thụ động, ỷ lại. Đặc biệt, trong điều kiện tác chiến mới, khi Cách mạng công nghiệp 4.0 đang phát triển nhanh chóng tạo ra những bước đột phá về khoa học và nghệ thuật quân sự, đòi hỏi mỗi sĩ quan phòng không cấp phân đội phải tích cực học tập nâng cao trình độ, năng lực, chuyên môn nghiệp vụ, ngoại ngữ, khoa học - công nghệ, nâng cao khả năng khai thác và làm chủ vũ khí, trang bị kỹ thuật mới, hiện đại, huấn luyện thành thực kỹ, chiến thuật và các phương án tác chiến. Đồng thời, phải rèn luyện ý chí, bản lĩnh chính trị vững vàng, sức khỏe, tâm lý tốt, luôn nêu cao tinh thần cảnh giác cách mạng, tâm thế sẵn sàng chiến đấu dù trong bất cứ hoàn cảnh nào cũng không để Tổ quốc bị bất ngờ với các tình huống trên không./.

Ghi chú:

(1), (2), (3), (4), (7) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.309, tr.313, tr.320, tr.68, tr.275.

(5) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 9, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.145.

(6) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 13, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.272.